

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
Nemzetközi Gazdaságfejlesztés
és Külpolitikai Monitor**

Időszak:

2014. február

Dátum:

2014. február 27.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KÖMPÖZITÁCIÓS, TÁRSADALMI ÉS LEVELEZÉSI SZOLGÁLTATÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	2
NEMZETKÖZI GAZDASÁGFEJLESZTÉS.....	4
Hazánk külső egyensúlyi pozíciójának változása az elmúlt években.....	4
A fizetési mérleg és tételeinek rövid bemutatása	4
A külső egyensúly alakulásának elemzése.....	5
BEFEKTETŐI HANGULATBAROMÉTER	10
Partnerségi Együttműködési Megállapodás a Digitális Magyarországért	10
A Magyar Telekom csoport (MT) súlya a nemzetgazdaságban	10
Projektjavaslatok	11
KÜLPOLITIKA MONITOR.....	18
Nemzetközi erőterbeli változások és események	18
Értékelés röviden: a magyar uniós elnökség	18
Külpolitikai stratégia.....	18
Regionális politika.....	19
Euro-atlanti orientáció	21
Globális nyitás	21
Jövőkép.....	22

Vezetői Összefoglaló

Eseti tanulmányunkban továbbra is a második Orbán-kormány időszaka alatt lezajlott külgazdasági változásokkal foglalkozunk. Elemzésünk fókuszában a külső egyensúly, avagy a fizetési mérleg alakulása áll. A fizetési mérleg egyes részmérlegeinek (folyó fizetési mérleg, tőkemérleg, pénzügyi mérleg) alakulása rendkívüli befolyással bír a gazdasági növekedés fenntarthatóságának, a makrogazdasági egyensúly alakulásának folyamatára.

Magyarország külső egyensúlyi pozíciója a válságot követően dinamikusan javult: míg 2009 előtt a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képességünk (a folyó fizetési mérleg és tőkemérleg együttes egyenlege) negatív volt, azt követően pozitívba váltott és egyre emelkedik. A GDP arányában számolva 2008 és 2013 I–III. negyedéve között 12,6 százalékponttal, +6,2 százalékra javult a külső egyensúlyi pozíciónk, ami a visegrádi régióban is kimagaslóan pozitív eredmény minden tekintetben.

A válság és a gazdasági visszaesés okozta szerkezetváltás (exportorientáció erősödése, belső felhasználás tartós szűkülése) miatt a külkereskedelmi egyenleg aktívuma évről évre emelkedik. A jövedelmek egyenlege bár negatív, mértéke alacsonyabb a válságot megelőző egy-két évhez képest. A fentiek mellett az EU-val kapcsolatos folyó és tőke transzferek allokálásban lezajlott javulás és a keretidőszak vége felé közeledve az emelkedő lehívások is javították a külső egyensúlyi helyzetünket.

Magyarország Kormánya 2014. február 21-én partnerségi megállapodást írt alá a Magyar Telekommal. Ezért e havi hangulatbarométerünkben a Kormány és a Magyar Telekom közötti együttműködés politikai terméké alakítható lehetőségeit vázoljuk fel a politikai döntéshozók számára. Az együttműködés lehetőséget teremt arra, hogy a külföldi többségi tulajdonosi háttérrel belső piacra szolgáltató Magyar Telekom és a Kormány minimalizálja a vélt vagy valós holtteherveszteség gerjesztette negatív társadalmi hatásokat, és közös projektek, társadalompolitikai termékek megvalósításával maximalizálja a társadalmi előnyöket.

A megállapodás egyik központi célkitűzése a nagysebességű szélessávú internethez való hozzáférés teljes körű biztosítása a magyar lakosság számára 2018-ig, két évvel az EU 2020 Digitális Menetrendjében kitűzött határidő előtt. A nagy sebességű internethez való hozzáférés célja az új technológiák és szolgáltatások lakossági és vállalkozói körben történő igénybe vételének elterjesztése, ami a megállapodás szerint az alábbi fókuszokkal történne:¹ digitális írástudás; esélyegyenlőség és javuló életminőség; e-közigazgatás és e-szolgáltatások minden állampolgár és vállalkozás számára; a vállalkozások termelékenységének és versenyképességének elősegítése digitalizáció segítségével; szociális és gazdasági fejlődés.

¹http://www.telekom.hu/static/sw/download/Partnerseg_a_Digitalis_Magyarorszagert.pdf (Letöltve: 2014.02.22.)

A külpolitikai Monitor a 2010 és 2014 közötti időszakot foglalja össze és értékeli a legfontosabb nemzetközi események fényében. Az elmúlt négy évre nagy hatással volt a gazdasági válság valamint az unión belül az eurokrízis. A nemzetközi gazdasági válság egyik következménye volt az Egyesült Államok és az unió gazdasági gyengülése, mely jelentős geopolitikai erőterbeli változásokat eredményezett, így Oroszország és Kína megerősödéséhez vezetett. Ez Magyarország külpolitikájában is megnyilvánul, mégpedig a globális illetve keleti nyitás politikája külpolitikai stratégiai prioritásainak részeként. Így a 2011-es uniós elnöki poszt betöltése után Magyarország az olyan értéki alapú külpolitikára fókuszált, ami a következő három stratégiai prioritásból tevődött össze: regionális politika, euro-atlanti orientáció és globális nyitás.

A regionális politikában jelentős szerepet játszik a Visegrádi 4-ek és a Central European Initiative, melyeknek Magyarország szintén az elnöki posztját töltötte be, így 2013 a magyar külpolitikában Közép-Európa éve volt. Az együttműködés egyik kiemelkedő eredménye a 2016-ban felállítandó közös EU-s harccsoport, és általánosságban az országok együttes uniós lobbijának erősödése.

Az euro-atlanti orientáció és a globális nyitás reflektál a változó nemzetközi erőterre, tehát újragondolja Magyarország globális kapcsolatait, és az ország szerepét a nemzetközi kapcsolatokban. Míg a keleti nyitás, főként Oroszországgal és Kínával való gazdasági együttműködés, fontos szerepet játszik napjaink külkapcsolataiban. Az uniót érintő kérdések és viták továbbra is kiemelkedő fontosságúak. Így Magyarország szempontjából továbbra is nagyon fontos, hogy hogyan alakul az unió jövője, tehát, hogy mélyül az integráció vagy dezintegrációs folyamatok indulnak el, illetve, hogy melyik államok csatlakoznak vagy válnának ki az unióból.

Nemzetközi gazdaságfejlesztés

Hazánk külső egyensúlyi pozíciójának változása az elmúlt években

Jelenlegi eseti tanulmányunk fókuszában is a második Orbán-kormány időszaka alatti, külgazdasággal kapcsolatos változások értékelése áll. Ebben a hónapban a magyar gazdaság külső egyensúlyának változását elemezzük, döntően a 2010 és 2013 közötti időszakra összpontosítva, ám némely folyamat jobb megértéséhez régebbre is visszanyúlunk. Kutatásunk alapját a Magyar Nemzeti Bank fizetési mérleg statisztikái, valamint az Eurostat hasonló statisztikái képezik. Utóbbi segítségével a magyar folyamatokat a visegrádi régióban lezajlott változásokkal összevetve tudjuk értékelni.

A külső egyensúly a fizetési mérleg egyes tételeinek alakulásától függ. A téma azért rendkívül fontos, mert a fizetési mérleg sorainak alakulása rendkívüli befolyással bír a gazdasági növekedés fenntarthatóságának, a makrogazdasági egyensúly alakulásának folyamatára. Ebből a szempontból tehát megkerülhetetlen tényezője egy, az elmúlt évek külgazdasági folyamatait értékelő elemzéssorozatnak, a második Orbán-kormány alatti gazdasági változások értékelésének.

A fizetési mérleg és tételeinek rövid bemutatása

A fizetésimérleg-statisztika az ország külső egyensúlyi helyzetét leíró adatrendszer. A fizetési mérleghez kapcsolódó statisztikák az adott gazdaság szempontjából rezidensek és nem rezidensek közötti gazdasági műveletek, követelések és tartozások állományának, változásának kimutatását szolgálják az MNB meghatározása szerint.² Statisztikailag rezidensnek, vagyis belföldinek számít az a természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely gazdasági érdekeltségének központja Magyarország gazdasági területén van.

A fizetési mérleg (Balance of Payments, BOP) egy forgalmi (flow) típusú statisztikai kimutatás, amely egy adott ország rezidens és nem rezidens gazdasági szereplői között egy meghatározott időszakban lezajló reálgazdasági és pénzügyi műveletek számbevételére szolgál (MNB [2012] 9. o.).³

² <http://fma.mnb.hu/Altalanos-tudnivalok/Amit-a-fizetesi-merlegrol-tudni-kell> (Letöltve: 2014. február 21.)

³ MNB [2012]: Magyarország fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetésipozíció-statisztikái 2012. Magyar Nemzeti Bank

A fizetési mérleg a nemzetközi gyakorlatban három fő részből tevődik össze: folyó fizetési mérleg, tőkemérleg és pénzügyi mérleg.⁴ A kettős könyvelés elvéből fakadóan a fizetésimérleg-statisztika definíciószerűen mindig nulla egyenleggel zár. Ez másképpen fogalmazva azt jelenti, hogy elméletileg a folyó fizetési mérleg, a tőkemérleg és a pénzügyi mérleg egyenlegének összege mindig zérus (MNB [2012] 10. o.). A gyakorlatban azonban ez nem teljesül, így a fizetési mérleg mindig tartalmaz egy egyenlegező sort (Tévedések és kihagyások egyenlege).

A folyó fizetési mérleg az első fontos részmérleg, ami tartalmazza a reálgazdasági tranzakciókat (a külkereskedelmi ügyleteket mind az áruk, mind a szolgáltatások szempontjából), a jövedelmek áramlását és a viszonzatlan folyó átutalásokat.

A tőkemérleg egyrészt a viszonzatlan tőkeátutalásokat (tőketranszfer), másrészt a nem termelt, nem pénzügyi eszközök tulajdonjogának átruházásához kapcsolódó bevételeket és kiadásokat tartalmazza (pl. szerzői jog vagy szabadalom) (MNB [2012] 16. o.). A folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege a – felülről számított – külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség. Értéke pozitív, ha a két részmérlegének együttes egyenlege aktívumot mutat és negatív, ha az egyenleg hiányt jelez.

A pénzügyi mérleg azt mutatja meg, hogy a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege mely pénzügyi követelések, illetve tranzakciók miatt alakult ki.⁵ Ebben a mérlegben kerül kimutatásra például a közvetlentőke-befektetés (FDI) változása is. A pénzügyi mérleg az alulról számított, külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség, amely elméletileg ellentettje a felülről számítottnak, a gyakorlatban a tévedések és kihagyások egyenlege teremti meg az egyensúlyt (MNB [2012] 18. o.).

A külső egyensúly alakulásának elemzése

A Magyar Nemzeti Bank fizetésimérleg-statisztikái alapján⁶ drasztikus változás következett be a magyar gazdaság külső egyensúlyát illetően a válság óta. A 2008–2009-es világgazdasági válság előtt ugyanis Magyarország folyamatosan deficitese külső egyenleget produkált, melynek mértéke az unióhoz történő csatlakozás után tetőzött. A felülről számított (vagyis a folyó fizetési mérleg és tőkemérleg együttes egyenlegén alapuló) mutató szerint 6–7 milliárd eurót kitevő hiányt produkált a magyar gazdaság a külső tranzakciók következtében, vagyis jelentős egyensúlytalanság mutatkozott.

A válság mélypontjának évében azonban fordulópont következett be, és a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képességünk pozitívba váltott. Ezt követően pedig évről évre magasabb aktívummal zárt a folyó fizetési mérleg és tőkemérleg együttes egyenlege. A

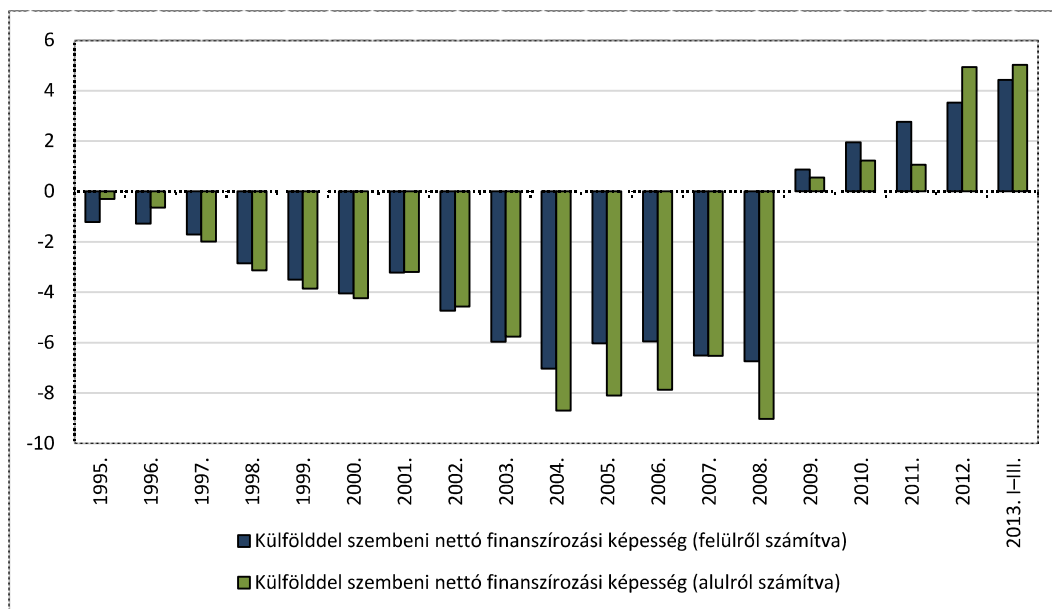
⁴ A Magyar Nemzeti Bank kimutatásai azonban a gyakorlatban a pénzügyi mérleg részét képező *Nemzetközi tartalékok változása* sort külön mérlegként szerepelteti.

⁵ Az egyes mérlegek részletes felépítésébe az MNB [2012] kiadványának 1.2 fejezete nyújt átfogó betekintést.

⁶ www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statistikai_idosorok/mnbhu_fizm_20090330/fmuy_eur_hu.xls (Letöltve: 2014. február 21.)

második Orbán-kormány alatt tehát rendre újabb és újabb csúcsokra emelkedett a mutató, a külső egyensúlyi helyzet pedig jelentős javulást mutatott. A 2013. évben csak az első három negyedév adatai állnak jelenleg rendelkezésre,⁷ de már ez is magasabb értéket mutat, mint 2012 egész éve, így várhatóan újabb csúcson zár a mutató.

1. ÁBRA: A KÜLFÖLDEL SZEMBENI NETTÓ FINANSZÍROZÁSI KÉPESSÉG (MILLIÁRD EURÓ)

Forrás: MNB

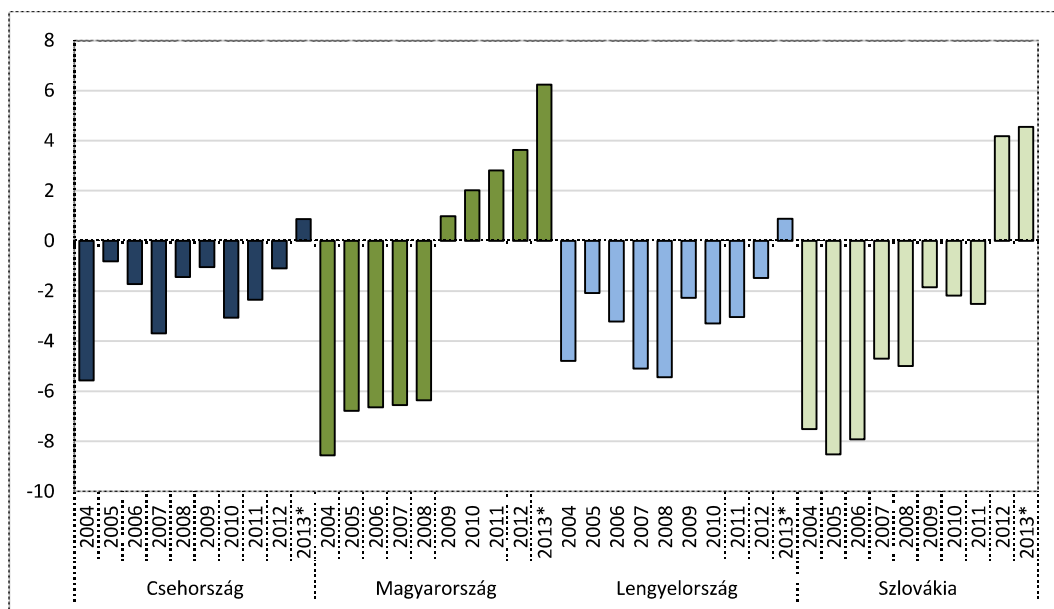
Ahhoz, hogy érzékeltetni lehessen ennek a folyamatnak a jelentőségét és különlegességét, a magyar mutató alakulását érdemes összevetni a közvetlen versenytársainkéval is. A válság előtt a magyar külső egyensúlyi helyzet nagyfokú hasonlóságot mutatott a visegrádi régió többi országának állapotával, legalábbis abban a tekintetben, hogy kivétel nélkül mindenhol hiányt mutatott a külső egyenleg. A GDP arányában számolva Magyarország mellett Szlovákia regisztrált hasonlóan magas, 6 százalékot meghaladó passzívumot.

A válság mélypontjának évében, vagyis 2009-ben azonban, ahogy Magyarországra, úgy a régió egészére is jellemző volt mind a nominális mutató, mind a GDP-arányában számolt érték javulása. Ugyanakkor jelentős eltérés, hogy kizárólag hazánkban váltott előjelet a mutató. Ezt követően pedig eltérő minta tapasztalható hazánk és a többi régiós ország között: míg Magyarországon egy fokozatos egyenlegjavulás vette kezdetét, addig a visegrádi háromban 2010-ben újra romlott az egyenleg. A 2010. évet követően azonban már a régió egésze trendszerű javulást mutat a GDP-arányos finanszírozási képesség területén. Ennek eredményeképpen a tavalyi évben várhatóan már nem csak hazánk, de a cseh, lengyel és szlovák gazdaság külső egyensúlyi mutatója is pozitívba fordul.

⁷ www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Statisztika/mnbhu_statistikai_idosorok/mnbhu_fizm_20090330/fmuq_eves_eur_hu.xls (Letöltve: 2014. február 21.)

Magyarországon a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség GDP-arányosan számolva 2008 és 2013 I–III. negyedéve között 12,6 százalékponttal javult. Ezzel messze felülmúljuk régiós versenytársainkat. Szlovákiában tapasztalható még ehhez hasonló, közel 10 százalékpontos javulás.

2. ÁBRA: A VISEGRÁDI RÉGIÓ ORSZÁGAINAK KÜLFÖLDEL SZEMBENI NETTÓ FINANSZÍROZÁSI KÉPESSÉGE (FOLYÓ ÉS TŐKEMÉRLEG) A GDP ARÁNYÁBAN (SZÁZALÉK)

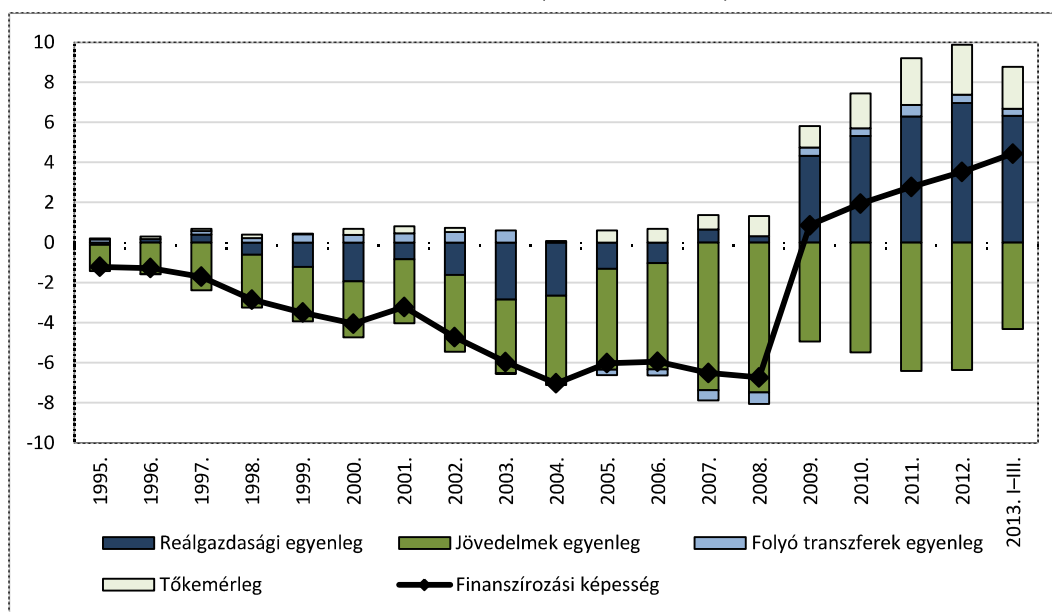

Megjegyzés: A 2013-as adata csak az I–III. negyedévre vonatkozik. Forrás: Eurostat, Századvég-számítás

Ahhoz, hogy megértsük mi vezetett a külső egyensúly ilyen mértékű javulásához a magyar gazdaságban, a fizetési mérleg részmérlegeinek és azok egyes tételeinek alakulását kell nyomon követnünk. A folyó fizetési mérleg részét képező reálgazdasági tranzakciók egyenlege (az áruk és szolgáltatások külkereskedelmi forgalmának egyenlege) a GDP növekedésével összhangban majdnem minden évben negatív tartományban volt a válság előtt. A hazai gazdaság ugyanis elsősorban belső forrásból növekedett, vagyis fogyasztásból és beruházásból, amelynek jelentős importvonzata volt. 1997 és 2006 között a bruttó hazai termék éves átlagos volumenindexe 3,9 százalék volt, míg a belföldi felhasználás 4,1 százalékot kitevő növekedést mutatott. Ennek következtében pedig a folyamatosan erősödő és a kivitelt meghaladó behozatal a nettó megtakarítói pozíciónk romlását vonta maga után. Ebben változás 2007-ben következett be, amikor a magyar gazdaság stagnált, a belső felhasználás volumene pedig zsugorodott, míg 2008-ban a visszafogott GDP-növekedés egy mérsékelt belső bővüléssel párosult. A válság kitörése következtében pedig mind a fogyasztás, mind a beruházás tartós visszaesésbe kezdett, a magyar gazdaság pedig exportorientálttá vált. Az export javára kinyíló export-import olló, azaz a reálgazdasági tranzakciók egyenlege évről évre rekordmértékű aktívummal zárt, 2012-ben már megközelítette a 7 milliárd eurót is.

A folyó fizetési mérlegen belül szintén jelentős egyenleget befolyásoló tétel a jövedelmek egyenlege, ami 1995-től egészen a válságig bezárólag egyre nagyobb negatív egyenleget produkált: 1995-ben még csak 1,3 milliárd euró volt a deficit, míg 2008-ban a hiány 7,5 milliárd euróra duzzadt. Ezt követően a kiadások jelentősen lecsökkentek, míg a bevételi oldal nem változott és 2012-ben már csak 6,3 milliárd euró hiány keletkezett ezen a soron.

3. ÁBRA: A KÜLFÖLDDEL SZEMBENI NETTÓ FINANSZÍROZÁSI KÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉTELEK ALAKULÁSA (MILLIÁRD EURÓ)

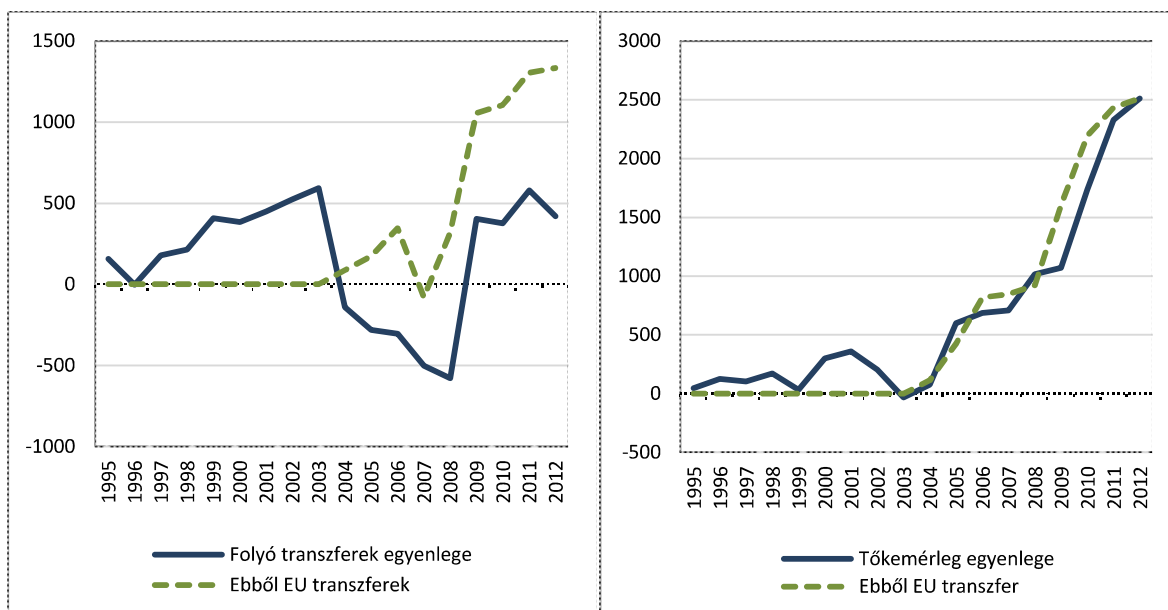

Forrás: MNB, Száadvég-számítás

A folyó transferek és a tőkemérleg egyenlegének alakulására az elmúlt évek folyamán az EU-val kapcsolatos tranzakcióknak volt jelentős hatása. A csatlakozás előtt a két tétel együttesen csekély mértékben bár, de javította hazánk finanszírozási képességét. A csatlakozást követően az első években a folyó transferek egyenlege negatívba váltott. Ez három dolog együttes következménye: a tőkepiaci nyitás következtében megjelent jelentős mértékű közvetlen tőkebefektetésekhez kapcsolódó jövedelmek elszámolása, az adósságállomány növekedésével összefüggő magasabb kamatszolgálati teher, valamint az EU-tagsággal összefüggő kötelezettségek megjelenése (MNB [2005] 2. o.).⁸ Eközben a tőkemérleg 2005-től kezdődően már érdemben javította Magyarország külső egyensúlyi helyzetét, döntően az EU-transzferek következtében (lásd 4. ábra). A második Orbán-kormány ideje pedig jelentős növekedés tapasztalható ezen a téren, ami vélhetően annak köszönhető, hogy hatékonyabbá vált az EU-val kapcsolatos transferek lehívása, és a keretidőszak végéhez közeledve egyre nagyobb összegű tranzakciók zajlottak.

⁸ MNB [2005]: A fizetési mérleg alakulása a 2004. IV. negyedéves adatok alapján. Magyar Nemzeti Bank, 2005. március 31.

4. ÁBRA: A VISZONZATLAN FOLYÓ ÉS TŐKE ÁTUTALÁSOK EGYENLEGÉNEK, ÉS EZEKEN BELÜL AZ EU-TRANSZFEREK EGYENLEGÉNEK ALAKULÁSA (MILLIÓ EURÓ)

Forrás: MNB, Századvég-számítás

Összegezve az eddigieket, a külső egyensúlyi pozíciónk dinamikus javulásához a válságot követő években és a második Orbán-kormány alatt szinte kivétel nélkül minden egyes részmerleg pozitívan járult hozzá. A gazdasági visszaesés okozta szerkezetváltás (exportorientáció erősödése, belső felhasználás tartós szűkülése) nyomán a reálgazdasági egyenleg pozitívba váltott és az aktívum évről évre emelkedett. A jövedelmek egyenlege bár negatív maradt, de mértéke alacsonyabb a válságot megelőző egy-két évhez képest, ami így szintén javította az ország finanszírozási képességét. Végezetül az uniós folyó és tőke transzferek allokálásban lezajlott javulás és a keretidőszak vége felé közeledve az emelkedő lehívások mind a folyó fizetési mérleg, mind a tőkemérleg egyenlegét javították, hozzájárulva ezzel a külfölddel szembeni nettó finanszírozási pozíciónk erősödéséhez.

Befektetői Hangulatbarométer

Partnerségi Együttműködési Megállapodás a Digitális Magyarorszáért

Magyarország Kormánya 2014. február 21-én partnerségi megállapodást írt alá a Magyar Telekommal. Ezért e havi hangulatbarométerünkben a Kormány és a Magyar Telekom közötti együttműködés politikai terméké alakítható lehetőségeit vázoljuk fel a politikai döntéshozók számára. Az együttműködés lehetőséget teremt arra, hogy a külföldi többségi tulajdonosi háttérrel belső piacra szolgáltató Magyar Telekom és a Kormány minimalizálja a vélt vagy valós holtteherveszteség gerjesztette negatív társadalmi hatásokat, és közös projektek, társadalompolitikai termékek megvalósításával maximalizálja a társadalmi előnyöket.

A megállapodás egyik központi célkitűzése a nagysebességű szélessávú internethez való hozzáférés teljes körű biztosítása a magyar lakosság számára 2018-ig, két évvel az EU 2020 Digitális Menetrendjében kitűzött határidő előtt. A nagy sebességű internethez való hozzáférés célja az új technológiák és szolgáltatások lakossági és vállalkozói körben történő igénybe vételének elterjesztése, ami a megállapodás szerint az alábbi fókuszokkal történne:⁹

- digitális írástudás;
- esélyegyenlőség és javuló életminőség;
- e-közigazgatás és e-szolgáltatások minden állampolgár és vállalkozás számára;
- a vállalkozások termelékenységének és versenyképességének elősegítése digitalizáció segítségével;
- szociális és gazdasági fejlődés.

A Magyar Telekom csoport (MT) súlya a nemzetgazdaságban

Hozzájárulás a nemzetgazdaság hozzáadott értékéhez: az MT csoport közvetlenül és a tovagyrúzó hatások révén, együttesen 416 milliárd forint hozzáadott értéket állított elő 2012-ben. Ez a magyar gazdaságban előállított teljes nemzetgazdasági bruttó hozzáadott érték (GVA) 1,78 százalékának felel meg.

Foglalkoztatási multiplikátor hatás: a csoport foglalkoztatásra gyakorolt pozitív hatása is jelentős, az MT-nél létesülő 100 munkahely további 265 állás létrejöttéhez/megtartásához járul hozzá a magyar gazdaságban. A Magyar Telekom az ország egyik legnagyobb munkaadójaként (közvetlenül, ill. magyarországi kapcsolt vállalkozásaival együtt közvetetten) több mint 12 000 embert foglalkoztat Magyarországon, továbbá több mint

⁹http://www.telekom.hu/static/sw/download/Partnerseg_a_Digitalis_Magyarorszagert.pdf (Letöltve: 2014.02.22.)

százezer munkavállaló dolgozik a Telekom beszállítóinál. Az elmúlt öt évben közel hatmilliárd forintot fordított munkavállalóinak oktatására.

Az MT csoport költségvetési hozzájárulásai: a csoport magyarországi tevékenysége révén összességében 140 milliárd forinttal gyarapítja évente a költségvetés bevételeit, melynek meghatározó része az áfa-befizetések, további jelentős részt képviselnek a foglalkoztatáshoz kapcsolódó befizetések és az ágazati különadó. A csoport által megtermelt GVA 54 százalékát tették ki az állam felé teljesített befizetések.

Az MT csoport beruházási tevékenysége: a Telekom az ország egyik legnagyobb befektetője és a magyar távközlési piac legfontosabb beruházója, az elmúlt húsz évben a több mint 1800 milliárd forint beruházást hajtott végre Magyarországon. A csoport magyarországi beruházási tevékenységének értéke 2010–2012 között 199 milliárd forintot tett ki. A megtermelt hozzáadott értékének nagyobb hányadát fordította beruházásra, mint az ágazati, valamint a nemzetgazdasági átlag.

Az MT csoport a gazdaság további területeihez való hozzájárulása: a vállalat a magyar kis- és középvállalkozások kulcsfontosságú üzleti partnere, amely több mint 3000 magyar KKV beszállítótól rendel termékeket és szolgáltatásokat, és ezzel nagymértékben támogatja a magyar nemzetgazdaságot. A csoport magyarországi kutatás-fejlesztési ráfordításai az IKT (infokommunikációs) szektorénak 10%-át adta. A ráfordítások a vizsgált időszakban, a jogszabályi környezet változásának következtében is jelentősen csökkentek. Az ország egyik legnagyobb szponzoraként, adományozójaként és gazdasági szereplőjeként a Telekom az elmúlt öt évben közel 10 milliárd forintot fordított a magyar sport és kultúra, valamint egyéb kiemelt területek támogatására.

Projektjavaslatok

A fejezetben arra teszünk javaslatot, hogy az infokommunikációs szektor közvetlen és közvetett kedvező gazdasági-társadalmi hatásainak költséghatékony és jól kommunikálható kiteljesítése érdekében az MT csoport mely területeken fokozhatná aktivitását.

Az egyes területekre vonatkozó, az MT által önállóan vagy ágazati összefogás keretében megvalósítható javaslatok természetesen önállóan is értelmezhetők, de az elérni kívánt eredmények szempontjából akkor hasznosulnak a legjobban, ha megvalósításukra egy, a digitális ökoszisztéma minden elemére kiterjedő komplex program (pl. a „Digitális Magyarorszáért”) moduljaiként kerül sor. A javaslatok egy része már fut az MT próba programokon (pl. T-City, Digitális írástudás, atipikus foglalkoztatás), amelyek szélesebb körű bevezetése indokolt.

A javaslatokat a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) pillérszerkezetét követve mutatjuk be. A „Digitális állam” pillér esetében nem foglalmaztunk meg önálló javaslatokat, mivel itt saját projektek kezdeményezése helyett a kormányzati körben indított e-

közigazgatási, digitalizációs és a közadat-vagyonnal kapcsolatos (PSI) projektek szakmai támogatása javasolt.

javaslataink a **digitális kompetenciák** területén:

- **MT a befogadó digitális társadalomért:** a meglévő jó gyakorlatok és kezdeményezések egységes rendszerbe foglalása és kiterjesztése, akár beszállítók és ágazati partnerek bevonásával:

- **Digitális Híd program:** Az IKT eredményeinek és lehetőségeinek megismertetése azokon a területeken (pl. kistérségeken), ahol a digitális különbség jelen van, és idővel szakadékká mélyülhet. (A meglévő program kiegészítése, léptékének bővítése.)

- **Digitális írástudás program:** Az alapfokú digitális kompetenciák elsajátítását támogató program kiemelt célcsoportok körében (fiatal munkanélküliek, hátrányos helyzetű gyermekek, szépkorúak, kis- és mikrovállalkozások tulajdonosai, stb.).

- **eBefogadás program:** Konferenciák, workshopok, roadshow a befogadó digitális társadalom témakörben (awareness raising); a T-City, az eHealth és egyéb digitális fejlesztések e-befogadás jellegének tudatosítása kommunikációs eszközökkel.

- **Műhelytanulmányok:** az MT digitális társadalom erősítését célzó tevékenységét, illetve a keresleti oldal élénkítésének állami eszközeit a nemzetközi jó gyakorlatok és a hazai tapasztalatok alapján bemutató, több változatban és csatornán kommunikálható policy paper-ek.

- **MT Digitális Akadémia:** a másodlagos digitális megosztottság csökkentését célzó képzési program meghatározott célcsoportoknak, pl.

- szülés után a munkaerőpiacra visszatérő nők;
- (nem informatika) tanárok;
- fiatal munkanélküliek;
- 55 év feletti munkavállalók;
- mikrovállalkozások, egyéni vállalkozók.

- **MT a foglalkoztatásért:** a meglévő kezdeményezések tudatos és egységes szemléletet tükröző „újracsomagolásával”, illetve az ágazati partnerekre is kiterjedő új kezdeményezésekkel támogatná a foglalkoztatás-politikai, illetve az IKT célkitűzéseket (atipikus foglalkoztatási formák, távmunka, life-long learning, stb.).

- **atipikus foglalkoztatási pilot/showcase program:** Jól dokumentált és kommunikált pilot (show-case) annak demonstrálására, hogy az atipikus foglalkoztatási formák (részmunkaidő, távmunka, stb.), mind a vállalati hatékonyságot, mind az érintettek életminőségét számottevően javítják.

- **best employer best practice kézikönyv kiadása és terjesztése:** az MT foglalkoztatási területen alkalmazott legjobb gyakorlatainak (gyakornoki program atipikus foglalkoztatás, családbarát munkahely, stb.) egységes szerkezetbe foglalása és bemutatása a partneri kör és a közvélemény számára.

- **beszállítói kör bevonása az MT-s programokba:** az MT bevált gyakorlatainak – esetenként akár ösztönzőkkel megtámogatott – ajánlásként történő bemutatása a beszállítói körnek az MT és a beszállítók közötti együttműködés javítása, illetve a foglalkoztatás bővítése érdekében.
- **position paper / műhelytanulmányok:** Az IKT pozitív foglalkoztatási hatását alátámasztó, illetve ennek hatásmechanizmusait bemutató tanulmány, amely egyúttal ajánlásokat fogalmaz meg a kormányzat számára az IKT szempontjából kedvező intézkedésekről.

Javaslatunk a **digitális infrastruktúra** területén:

- **Hálózatfejlesztés:** az MT beruházási terveinek összehangolása a kormányzati célkitűzésekkel (NIS)
 - **Körzethálózati optikai fejlesztések:** A GOP-3.1.2. konstrukció keretében optikai körzethálózattal el nem ért, illetve az elégtelen optikai eléréssel rendelkező településeken a szűk keresztmetszetek felszámolása –akár GINOP-források bevonásával.
 - **Helyi szintű (NGA) fejlesztések:** Az önkormányzatokkal partnerségben (akár smart city projektek részeként) a helyi infrastruktúra fejlesztése, elsősorban az egészségügyi, kulturális, oktatási és önkormányzati intézmények sávszélesség-igényének kielégítése érdekében.
 - **3G lefedettség növelése:** A kormányzat frekvencia-gazdálkodási stratégiájával összhangban a 3G lefedettség növelése elsősorban azokon a területeken, ahol elégtelen a helyi hálózatok minősége, így a felhasználók csak a mobil internetre számíthatnak.
 - **4G/LTE roll-out:** A 4G lefedettség kiterjesztése a városközpontokon kívül eső területekre, és további LTE pilot projektek kezdeményezése az innovatív technológiák által biztosított új szolgáltatási lehetőségek és üzleti modellek tesztelésére
- **NGA road map:** a piaci, állami és civil szereplők összefogása a lefedettség növelése érdekében
 - **Mapping:** Az unió iránymutatásaival összhangban első lépésként el kell készíteni, és a folyamatosan frissíteni kell a hazai hálózati infrastruktúra pontos helyzetét és a tervbe vett beruházásokat tartalmazó térképet (közmű-térkép).
 - **Akcióterv:** Az infrastruktúra térkép és a frekvencia-stratégia ismeretében a kormányzati és piaci szakembereknek közösen célszerű kialakítaniuk a digitális menetrendben és a NIS-ben foglalt célkitűzésekhez vezető road mapet.
 - **Kockázat-megosztási modellek:** Javaslat a hírközlési (és akár egyéb közmű-) szolgáltatók közötti kockázatmegosztást lehetővé tevő együttműködési formákra (pl.: co-investment) és állami/szabályozási oldalról való elfogadottságának biztosítására.
 - **Műhelytanulmányok:** Egy-egy kulcsterületen az MT álláspontjának és javaslatainak részletes kifejtése (pl. az NGA-fejlesztést elősegítő közpolitikai, szabályozási és fiskális intézkedések, közműszolgáltatók és útépítők együttműködését javító intézkedések, stb.).

Javaslatunk a **digitális gazdaság** területén:

- **KKV-fejlesztés:** az MT egy összetett gazdasági ökoszisztéma fontos tényezőjeként szakmai, üzleti és társadalmi szempontból is ezer szállal kötődik a KKV-khoz.
 - a **„KKV-barát multi”, átfogó „vállalkozásbarát” program:** az MT egyes szerepköreiben (megrendelő, beszállító, versenytárs, innovációs partner, befektetési célpont) ma is sokat segít a KKV-knak; ha mindezt egy átfogó „vállalkozásbarát” program keretében teszi, akkor „KKV-barát multiként” pozícionálhatja magát.
 - a **„KKV-fejlesztés motorja”:** piaci, önkormányzati, közigazgatási, akadémiai és civil partnerek bevonásán alapuló moduláris program
 - *Vállalkozásbarát település:* Komplex program települési önkormányzatokkal közösen (elektronikus vállalkozói ügyintézés támogatása; adminisztratív terhek csökkentése, vállalkozói rovat/tudástár/kisokos kialakítása a honlapon; vállalkozói és infokommunikációs ismeretek oktatása; ingyenes vállalkozói füzetek kiadása stb.)
 - *Smart City for Smart Enterprises:* Egy-egy településen a nagyobb cégekkel és a közszolgáltatókkal összefogva olyan technológia-és innováció-vezérelt program indítása, amelynek keretében a helyi KKV-k is részesülnek a digitális korszak előnyeiből (pl. beszállítóvá válás támogatása, inkubáció, mentorálás, közös innovációs programok, távmunka, city logisztika, stb.).
 - *Start it up program:* A vállalkozói életforma, a vállalkozóvá válás, az önfoglalkoztatás népszerűsítése és támogatása meghatározott célcsoportok (fiatalok, szülés után a munkaerőpiacra visszatérő nők, 50 feletti munkanélküliek) körében, az EU Vállalkozás 2020 cselekvési tervével összhangban (képzések, inkubáció, mentorálás, stb.).
- **IKT skills gap:** az IKT ágazat cégeinek visszatérő problémája a strukturális és az abszolút értelemben vett munkaerőhiány. A projektek célja az iparági összefogás az IKT szakemberképzés strukturális problémáinak enyhítése és a piac igényeihez jobban illeszkedő képzési rendszer kialakítása érdekében.
 - **Skills gap elemzés:** Az IKT ágazat (IVSZ) bevonásával átfogó felmérés a tényleges mennyiségi és minőségi szakemberhiányról, a várható trendekről és a piac, az állam és az oktatási intézmények mozgásteréről a helyzet javítása terén.
 - **Közoktatási javaslatok:** A skills gap elemzés alapján az IKT szakemberhiány enyhítése érdekében a közoktatás szintjén javasolt intézkedések (pl. természet-tudományi óraszám emelése, stb.) összegyűjtése és a döntéshozók elé tárása. (Műhelytanulmány)
 - **Felsőoktatási javaslatok:** A skills gap elemzés alapján az IKT szakemberhiány enyhítése érdekében a felsőoktatás szintjén javasolt intézkedések (pl. mérnöki pálya vonzóbbá tétele, stb.) összegyűjtése és a döntéshozók elé tárása. (Műhelytanulmány)
 - **Felnőttképzés / átképzés:** Az IKT szakemberhiány enyhítése érdekében a felnőttképzés terén javasolt intézkedések (pl. átképzési programok, motiváció, stb.) összegyűjtése és a döntéshozók elé tárása. (Műhelytanulmány)

- **K+F, innováció, start-up:** az MT több IKT ágazat meghatározó szereplőjeként nem csak a saját KFI tevékenységét képes bővíteni, hanem beszállítói, vevői és egyéb partnerei körében is erősíteni tudja az innováció iránti elköteleződést.
 - **KFI tevékenység bővítése**
 - **KFI stratégia és akcióterv készítése:** A partneri kör (beszállítók, vevők, egyetemi partnerek, stb.) bevonásával elkészülő átfogó csoportszintű KFI stratégia és akcióterv, amely kijelöli a 2020-ig terjedő időhorizonton az MT csoport KFI céljait és a hozzájuk rendelt eszközkészletet és indikátorokat.
 - **Meglévő kezdeményezések bővítése:** A folyamatos technológiai és szolgáltatás-innováció kiterjesztése az eddigiekkel határos területekre (pl. oktatás, egészségügy, logisztika, közlekedés, környezetvédelem, stb.); a kutatás-fejlesztési és innovációs műhelyek (pl. T-City, Kitchen Budapest) tevékenységének mélyítése, láthatóságuk növelése.
 - **Új kezdeményezések:** A cégcsoporton belüli egyéni innovációs tevékenység bátorítása (díjak, versenyek); a Telekom Innovation Contest-hez hasonló innovációs versenyek meghirdetése a partneri körben; KFI task force (KFI Akadémia) létrehozása, workshopok, gyakornoki program résztvevőinek bevonása.
- **Start-up cégek és KKV-k felkarolása:** korai életfázisban lévő induló vállalkozások növekedési pályára állítása, fejlődő KKV-knak új lendületet biztosítása.
 - **Mentorálás:** Start-up cégek üzleti terveinek áttekintése, majd több lépcsős szűrés után mentor programba bekerülő vállalkozások / projektek kiválasztása. A mentorált cégek /projektek szakmai és módszertani támogatást, megjelenési lehetőséget kapnak.
 - **Inkubáció:** A mentorált cégek köréből kiválasztott Start-up vállalkozások intenzív közös munka keretében az MT technológiai, piaci, üzleti, fogyasztói szempontú szakmai támogatást, fejlesztői és laborkapacitást biztosít.
 - **Akceleráció:** Termék piacra jutásának felgyorsítása, pilotok, prototípusok előállításának támogatása, szakmai/fogyasztói értékelés megszervezése, értékesítés előkészítése, piackutatás, marketing, ügyfélkapcsolat támogatása.
 - **Partnerkeresés:** A mentorált cégek támogatása szakmai / pénzügyi befektető, illetve szakmai partner felkutatásában, a befektetői prospektus elkészítésében és az business case prezentálásában, az értékesítés előkészítésében és lebonyolításában.
- **Egyetemi és iparági együttműködések:** a KFI terület egyik legfontosabb jellemzője, hogy a sikeres projektek döntő többsége mögött valamilyen hazai vagy nemzetközi ágazati vagy piaci-akadémiai együttműködés áll.
 - **Együttműködés szakmai szervezetekkel:** Együttműködési megállapodás az akkreditált technológiai inkubátorokkal, innovációs klaszterekkel, akcelátor programokkal, Jeremie alapokkal; együttműködés a TÉT hálózattal és egyéb piactámogatási kezdeményezésekkel.

- **Részvétel központi uniós programokban:** A legnagyobb volumenű KFI források az uniós keretprogramokban érhetők el; Smart Specialisation Strategy (S3) és Regionális Innovációs Stratégiák (RIS) mellett az EIT és a JRC (Joint Research Centre) pályázatait is érdemes figyelni.
 - **Részvétel hazai programokban:** Az IKT stratégia és a GOP/GINOP akciótervek által kijelölt hazai pályázati rendszerben az MT önálló és partnerek bevonásával megvalósított projektekkel is pályázhat. (KFI ernyőprojektek, K+F versenyképességi/kiválósági szerződések, stb.)
 - **Klaszterfejlesztés:** Az EU több országában sikeres IT-klaszterek jól bevált együttműködési formák, amelyek nemcsak a költség-, hanem a kockázatmegosztás szempontjából is előnyösek. Méreténél fogva az MT akár több klaszterben is vezető szerepet játszhat.
- **Smart City:** a „digitális város” koncepció kiemelt kezelése annál is inkább indokolt, mivel a település a digitális társadalom fejlesztésének ideális szintje: helyben mind a lakosság, mind a vállalkozások, mind pedig a helyi döntéshozók elérhetők és megszólíthatók.
- **T-City roll-out:** az MT meglévő T-City programjának kibővítése további települések bevonásával; így a szolnoki mintaprojekt keretében elért eredmények szélesebb körben is elterjeszthetők; a szolnoki mintaprojekt „living lab” fejlesztése a digitális város program alapmoduljaival.
 - Közintézmények, vállalkozások hozzáférési problémáinak enyhítése *(ld. az Infrastruktúra fejezetnél.);*
 - Digitális írástudás és készségek fejlesztése *(ld. a Digitális kompetenciák fejezetnél);*
 - MT Digitális Akadémia: képzések meghatározott célcsoportok körében, illetve témakörökben *(ld. a Digitális kompetenciák fejezetnél);*
 - Digitális gazdaság: K+F és innovációs együttműködés helyi vállalkozásokkal *(ld. a KFI alfejezetnél);*
 - **T-City Light / Digitális település:** A „digital settlement” viszonylag új keletű az EU-ban is, mivel elsőként a nagyvárosokra koncentráltak a smart city kezdeményezések. A kisebb településeken ugyanakkor kevesebb partner bevonásával, kisebb költséggel lehet látványosabb eredményeket elérni. Már viszonylag kisszámú, országosan egyenletesen kiválasztott település biztosíthatja a megyei és országos kommunikációs jelenlétet, és ez által a „globálisan gondolkodó, de helyben cselekvő multi” image-et. Országszerte több „digitális település” létrehozása (kiválasztásuk akár pályázati úton is történhet a kommunikációs előnyök maximalizálása érdekében):
 - képzési programok (lakosság, vállalkozások, önkormányzat);
 - település-specifikus e-gazdasági fejlesztések (idegenforgalom, helyi termények online piactere, stb.);

- település-specifikus e-közigazgatási fejlesztések (modern honlap, szolgáltatások, stb.);
- település-specifikus „smart” fejlesztések (mezőgazdasági gépek kapacitás-tervezése).

• **Digitális városok moduláris program**

Ágazati összefogás kezdeményezése egy moduláris „Digitális városok” program megvalósításához, amely módszertanilag összefogja a hasonló projekteket. A programban részt venni kívánó települések és vállalkozások az alábbi (részben akár kötelező) modulokból építenék fel digitális város projektjüket.

Digitális készségek fejlesztése

- Digitális írástudás és készségek fejlesztése lakossági körben („digitális akadémia”)
- “Digitális iskola” fejlesztése (tanárok képzése, IKT-tudatosság)
- Digitális készségek fejlesztése a közalkalmazottak körében

Digitális gazdaság fejlesztése

- Digitális írástudás és készségek fejlesztése vállalkozói körben („digitális akadémia”)
- Helyi vállalkozások kompetencia-fejlesztése (nemcsak IKT)
- Helyi K+F projektek indítása, KKV-k bevonása, klaszterfejlődés támogatása

Infrastruktúra-fejlesztés

- Körzethálózati és helyi hálózat optikai fejlesztések (NGA)
- Mobil infrastruktúra fejlesztése (3G, 4G, LTE)

Digitális közigazgatás fejlesztése

- “Digitális városháza” (back office)
- E-közigazgatási szolgáltatások fejlesztése (front office)
- Digitális közszolgáltatások (könyvtár, archívumok)

Smart rendszerek fejlesztése

- Egészség-ügyi szolgáltatások (e-Health)
- Digitális közmű-szolgáltatások (Smart metering)
- Intelligens környezet-védelmi megoldások
- Digitális turisztikai szolgáltatások
- Intelligens közlekedési rendszerek

Külpolitika Monitor

Nemzetközi erőtérbeli változások és események

E tanulmány célja Magyarország 2010 és 2014 közötti külpolitikájának rövid bemutatása és értékelése, beleértve az uniós elnökséget, a közép-európai regionális együttműködést és a magyar külpolitikai prioritásokat, főként a globális nyitást. Mindezt azonban jelentősen meghatározta a globális válság illetve az eurokrízis, mivel az az Egyesült Államok és az unió gazdaságát és politikai befolyását gyengítette, és ezzel egy olyan nemzetközi erőtérbeli változást eredményezett, mely súlypontja az utóbbi 4 évben egyre inkább áthelyeződni látszik Oroszország és Kína felé. Az eurokrízis egyik következménye az ír és a görög államcsőd volt, ami főként Dél-Európában, egy láncreakciót indított el. Ezek következménye az uniós integrációs szándékok erősödése, a szociális problémák mélyülése, a szeparatista szándékok térnyerése (Egyesült Királyság) és a szélsőséges pártok megerősödése.

Fontos nemzetközi esemény volt még az arab tavasz, ami ugyan közvetlenül nem érintette Magyarországot, de a konfliktusokra és az azt generáló bevándorlási hullámra való uniós és magyar reakció befolyásolta Magyarország uniós és nemzetközi szereplését, valamint az ország nemzetközi megítélését.

Értékelés röviden: a magyar uniós elnökség

A 2011-es magyar elnökség legfontosabb eredményeit a következő területeken érte el: segítség az európai gazdaság ismételt pályára állításában, az EU és szomszédságunk biztonságosabbá és befogadóbbá tétele, Európa energiaellátásának biztosítása a 21. századra, fogyasztó- és vállalkozásbarát Európa, az egységes piac kiteljesítése és az úgy nevezett EU a polgárok szolgálatában.¹⁰ Habár az elnökség első három hónapját beárnyékolta a médiatörvény körüli vita, április fordulópontot jelentett két okból: a Fukushima Daiichi katasztrófára, valamint az arab tavaszra illetve a migrációs hullámra való gyors és hatékony reakció, mely a többi uniós tagállam elismerését vívta ki.¹¹

Külpolitikai stratégia

A 2011. július 1-jétől, azaz a magyar uniós elnökség befejezésével, Magyarország a többi uniós tagállamhoz hasonló kötelezettségek és felelősségvállalás értelmében folytatta külpolitikáját, melyet értéki alapon határoz meg. Magyarország a következő területeteket

¹⁰ Összefoglaló a magyar elnökségről, eu2011.hu, Brüsszel, 2011. június 27. HunPR/49/2011. (Letöltve: 2014. február 25.)

¹¹ A következő alapján: beszélgetés a Külügyminisztérium egy munkatársával

jelölte ki külpolitikai stratégiájának prioritásaként: regionális politika, euro-atlanti orientáció, globális nyitás.¹²

Regionális politika

A regionális politika a közép és a délkelet-európai régiós kapcsolatok és érdekek erősítését tűzte ki céljául, mely magába foglalja a határon túli magyarok érdekeinek fokozott védelmét is.¹³ Az elmúlt 4 évben különösen fontos szerepet játszott a közép-európai regionális együttműködés. Mi több 2013 a magyar külpolitikában a közép-európai térség éve volt, mivel Magyarország 2013. január 1-jétől a Central European Initiative, július 1-jétől pedig a Visegrádi 4-ek elnöki posztját töltötte be.¹⁴ Különösen fontos szerepet játszik a V4-ek közti együttműködés, amellett, hogy erősíti a térségbeli politikai és gazdasági kapcsolatokat, az országok unión belüli lobbierét is jelentősen növeli. A V4 prioritásai közé tartozik az infrastruktúra fejlesztése és a V4-es országok megközelíthetőségének javítása, az észak-dél energiaszolgáltatás kiépítése (az energiabiztonság növelése érdekében), a szociális felzárkózás (ez kapcsolódik a sikeres magyar elnökségi roma-stratégiához), a nyugat-balkáni jelenlét növelése és a keleti nyitás.¹⁵ Egy konkrét példa a sikeres együttműködésre, a 2016-ban felállítandó EU-s harccsoport, mely a régió biztonságpolitikai együttműködésének mélyítése mellett, erősíti a V4 pozícióját az unió és a NATO-n belül is.¹⁶

A regionális együttműködés következő fontos eleme az unió bővítésével kapcsolatos egyetértés és annak támogatása. Ez alatt főként a Balkáni-térség értendő, kiemelten a szerb reláció, mely történelmi megbékélési folyamatában Magyarország fontos szerepet játszott.¹⁷ A V4-es tagságon kívül, Magyarország, mint CEI tag és elnök is elkötelezett az unió bővítéséért – erősítette meg Martonyi János külügyminiszter.¹⁸

A V4-es együttműködésben lévő lehetőségek, és az együttműködés sikerei ellenére, a magyar lakosság csak kis mértékben tájékozott az együttműködéssel kapcsolatban – mutatták ki a Századvég 2013. decemberi kutatásai. A megkérdezettek majdnem fele elmondása szerint még nem is hallott a V4-es együttműködésről. Bár a megkérdezettek többsége (körülbelül 55%) úgy gondolja, hogy a V4-ek inkább vagy teljes mértékben érvényesíteni tudják akaratukat az unión belül, majd 40%-uk inkább nem vagy egyáltalán

¹² http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/NL/en/en_Magyarorszag_a_vilagban/hungary_world2.htm?printable=true (Letöltve: 2014. február 26.)

¹³ http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/NL/en/en_Magyarorszag_a_vilagban/hungary_world2.htm?printable=true (Letöltve: 2014. február 26.)

¹⁴ <http://www.cepa.org/content/%E2%80%9Ccentral-european%E2%80%9D-year-hungarian-foreign-policy> (Letöltve: 2014. február 26.)

¹⁵ <http://www.cepa.org/content/%E2%80%9Ccentral-european%E2%80%9D-year-hungarian-foreign-policy> (Letöltve: 2014. február 26.)

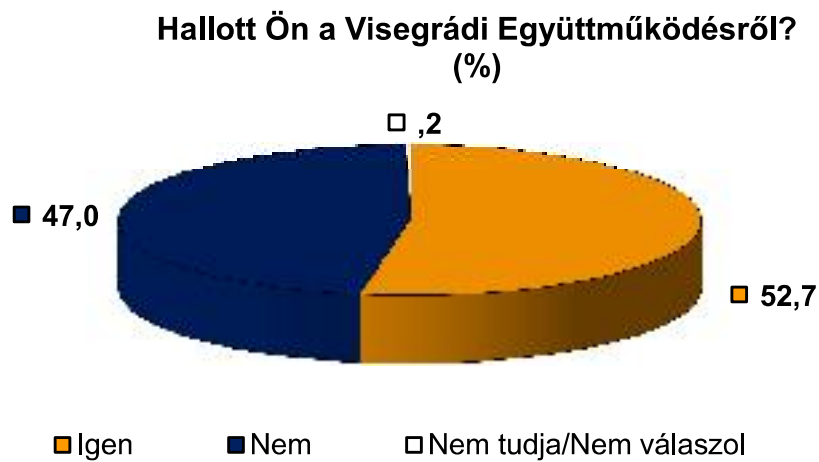
¹⁶ <http://www.cepa.org/content/%E2%80%9Ccentral-european%E2%80%9D-year-hungarian-foreign-policy> (Letöltve: 2014. február 26.)

¹⁷ A következő alapján: beszélgetés a Külügyminisztérium egy munkatársával

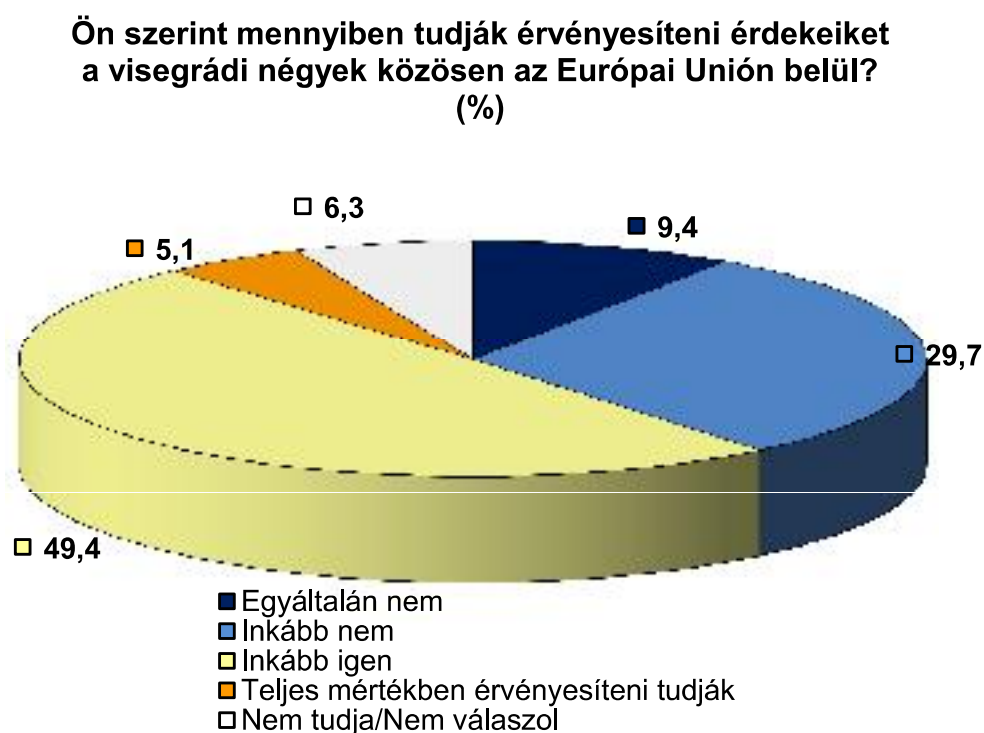
¹⁸ <http://www.cei.int/content/consultations-budapest-view-hungarian-cei-presidency-2013> (Letöltve: 2014. február 26.)

nem látja úgy, hogy együttesen jobban érvényesítik az akaratukat. Tehát a magyar lakosság még szkeptikus a V4-es együttműködés és annak sikerét illetően.

5. ÁBRA

6. ÁBRA

Euro-atlanti orientáció

Magyarország külpolitikájában fontos szerepet játszik a magyar nemzeti érdekek erősítése az unió és a NATO-n belül, az erős és egységes unió célkitűzése, és a transzatlanti együttműködés erősítése.¹⁹ Az unióval és az Egyesült Államokkal való mélyebb együttműködést beárnyékolta a médiatörvényt és az alkotmánymódosítást ért uniós és amerikai kritika. Ennek ellenére Magyarország sikeresebben képviselte nemzeti érdekeit az unióban belül az utóbbi 4 évben, mint az azt megelőző időszakban, ami köszönhető a magyar uniós elnökség alatt kiépített erős kapcsolathálózatnak is.²⁰ Másik fontos tényezője az euró-atlanti kapcsolatoknak a gazdasági válság, mely meggyengítette az Egyesült Államokat és az uniót is az elmúlt 4 évben. Ennek egy fontos következménye volt, hogy Magyarország ugyan továbbra is elkötelezett az euro-atlanti kapcsolatok mélyítése iránt, a globális illetve a keleti nyitással kitágította külpolitikai és külgazdasági horizontját.

Globális nyitás

A 2011-ben meghirdetett globális nyitás kettős célt tűzött ki, azaz Magyarország nemzetközi pozíciójának megerősítését, valamint Magyarország külgazdaságának diverzifikálását.²¹ A *Külgazdasági Stratégia* vitairat szerint az exportnövekedés és a külkereskedelmi többlet fennmaradásának előfeltétele a magyar külkereskedelem diverzifikálása. Ezzel a kormány azt kívánta elérni, hogy a magyar vállalkozások is növekvő arányban profitáljanak a dinamikusan fejlődő országok importnövekedéséből. Az új külgazdasági stratégia, tehát négy fő célkitűzést jelöl meg:

- a magyar kkv-k exportjának fejlesztését
- a hazánkba irányuló külföldi közvetlen befektetések megkésztetését
- Magyarország exportjának megduplázását
- az országokba irányuló magyar közvetlen befektetések megkésztetését²²

Szijjártó Péter külügyi- és külgazdasági államtitkár a magyar kormány keleti-nyitás politikájának négy fő pillérét jelölte ki²³:

- Szorosabbra kell fűzni a kapcsolatokat a távol-keleti térséggel, elsősorban a világgazdaságban egyre nagyobb súlyt jelentő Kínával.
- Erősíteni kell az együttműködést a kaukázusi térséggel (pl.: Grúziával, Azerbajdzsánnal, Kazahsztánnal,) már csak azért is, mert ez utóbbi országok keresleti stratégiája nagyrészt fedi a magyar piac kínálati szerkezetét

¹⁹ http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/NL/en/en_Magyarorszag_a_vilagban/hungary_world2.htm?printable=true (Letöltve: 2014. február 26.)

²⁰ A következő alapján: beszélgetés a Külügyminisztérium egy munkatársával

²¹ http://eu.kormany.hu/download/4/c6/20000/kulpolitikai_strategia_20111219.pdf (Letöltve: 2014. február 26.)

²² http://www.kormany.hu/download/1/d7/30000/kulgaszdasagi_strategia.pdf (Letöltve: 2014. február 26.)

<

- A harmadik fontos célterület az arab világ. Ezen a téren Magyarország lépései kissé megkésették, ezért a kormány erre a célcsoportra több energiát kell, hogy összpontosítson a jövőben, illetve korábbi jó kapcsolatainkra lehet építkezni ezt a régiót tekintve
- A keleti nyitás fontos pillére továbbá a nyugat-balkáni térség.

A globális nyitás célországai Oroszország és a posztszovjet térség, Törökország, Közel-Kelet és Észak-Afrika, Azerbajdzsán, India, Kína, Latin-Amerika, szubszaharai Afrika és Száhel-térség.

A **posztszovjet térség** kiemelkedő szerepet tölt be a globális nyitáson belül. **Oroszország** vezetésével ez a térség a magyar külgazdasági stratégia és külpolitika egyik legfontosabb partner régiója. A második Orbán-kormány célul tűzte ki a magyar-orosz kapcsolatok új alapra helyezését és a vitás kérdések feloldását. Ebben a folyamatban a MOL-részvények visszavásárlása tekinthető a legfőbb kezdőlépésnek.

A Globális Nyitás programján belül az orosz-magyar kétoldalú kapcsolatok megítélése az elmúlt négy évben meglehetősen nagy érdeklődésnek örvendett, a jelenlegi ukrán események kapcsán pedig ez egyre inkább jellemző. A leginkább mérföldkőnek számító ügynek, a MOL részvények visszavásárlása, a moszkvai magyar kereskedőház megnyitása, a miniszterelnök moszkvai látogatása és a Paksi atomerőmű kérdése tekinthető.

Kína a keleti nyitás fő országa. Kína napjainkban az egyik vezető gazdasági nagyhatalom és nemzetközi befolyása egyre meghatározóbb. Oroszországgal együtt Kína azon országok közé tartozik, melyek egyre inkább előtérbe kerültek a gazdasági válság ideje alatt illetve fontos szerepet fognak játszani a válság után. Kína és a nyugati országok közti lényeges különbség, hogy Kína külpolitikai alapelvei között szerepel a más ország belügyeibe történő be nem avatkozás.

Jövőkép

A következő évek egyik vitatott témája továbbra is az uniós integráció vagy a dezintegráció lesz. A gazdasági válság fokozott enyhülésével fog talán kiderülni, hogy az integrációs törekvések a gazdasági problémák enyhülését követően is napirenden maradnak e. Hasonló okokból konfliktusokkal teli a francia-német tengely jövője, illetve annak kiterjesztésének lehetősége Lengyelországra, szintén a javuló gazdasági helyzetben derül majd ki. Továbbá, mind Magyarország által támogatott balkáni csatlakozási ambíciók, mind főként az Egyesült Királyság kilépési szándékának esetleges realizálása nagyban befolyásolja az unió jövőjét. Végezetül pedig, nagy befolyással bír majd az együttműködésre az, hogy a jelenleg ajánlás szintű uniós és ország specifikus célkitűzések, mint az Európa 2020 stratégia implementációja továbbra is a tagállamok döntési jogkörében marad e. Tehát a stratégiák tagállami szintű implementációja opcionális lesz vagy sem. Erről még folynak a viták az unión belül.